

Revisionsverkets ställningstaganden

Ansvarsfrågor vid utredning av Finavias derivatansvar

Vid laglighetsgranskningen har statens revisionsverk utrett tillräckligheten och ändamålsenligheten i de åtgärder som har vidtagits utifrån en effektivitetsrevision för Finavia 15/2013.

Finavias ledning har agerat konsekvent och ändamålsenligt för att utreda derivatansvaren

Uppmärksamhet fästes vid Finavias derivatproblem vid en redovisningsrevision för räkenskapsperioden 2011 i februari 2012 och i bolagets interna bokslutsbehandling. Efter detta började Finavia reda ut problemen i en intern, flerfasig process. När det gäller att reda ut derivatproblemen och lösa dem har Finavia och bolagets ledning agerat konsekvent och ändamålsenligt.

Förutom att Finavia tagit ovan nämnda utredningsåtgärder har bolaget också ställt ersättningskrav på olika instanser på basis av de förluster som förorsakats av de förbjudna derivatavtalen. När Finavia har inlett rättsliga åtgärder, har bolaget på ett ändamålsenligt sätt avvägt de olika möjligheterna att utreda derivatansvaren och sedan vidtagit ändamålsenliga åtgärder. Dessa beslut har också grundat sig på en tillräcklig redogörelse.

Risken i ägarstyrningen är att ansvarsförhållandena mellan bolaget och den statliga ägaren blir oklara

När förhandlingarna om förlikning av en tvist mellan Finavia och bolagets tidigare revisionssammanslutning har inletts och parterna har förhandlat om ett avtal om förlikning, har Kommunikationsministeriet inlett åtgärder som kan tolkas som operativa. Besluten om dessa åtgärder och genomförandet av åtgärderna hör normalt till bolagets och bolagsledningens uppgifter.

Det är tvivelaktigt om en verksamhet av denna art kan bygga på aktieägarens rättigheter som avses i aktiebolagslagen. Å andra sidan har ministeriets verksamhet till ovan nämnda delar inneburit att ägarstyrningen har blandats med bolagets operativa beslut på ett sätt som med tanke på bolagsrättslig god förvaltningssed (corporate governance) inte varit ändamålsenlig.

På grund av den statliga ägarens verksamhet har Finavias styrelse haft mycket liten tid på sig att bereda och överväga sitt beslut om avtalet om förlikning, vilket delvis begränsat bolagsledningens prövningrätt. Till denna del har ministeriets åtgärder samtidigt inneburit att den statliga ägaren har ingripit i Finavias operativa verksamhet på ett oändamålsenligt sätt.

Enligt revisionsverkets uppfattning har den statliga ägarens verksamhet bidragit till att försvaga Finavias position i förhandlingarna om förlikning. Det är också tvivelaktigt om Kommunikationsministeriets ägarstyrning över huvud taget har gjort det möjligt att uppnå det bästa möjliga ekonomiska resultatet för staten eller Finavia i tvisten mellan Finavia och revisionssammanslutningen.

Den statliga ägaren skulle ha kunnat besluta om att ingå förlikningsavtalet med revisionssammanslutningen genom ett sådant ägarbeslut som avses i aktiebolagslagen på eller utanför bolagsstämman. På motsvarande sätt skulle den statliga ägaren genom ett sådant beslut ha

kunnat avstå från ersättningskraven mot Finavias tidigare ledning. Att avgöra dessa frågor genom den statliga ägarens beslut skulle ha varit ändamålsenligt.

[I statsägda bolag kan det finnas skäl att utvärdera styrelsemedlemmars jäv ur ett bredare perspektiv än utifrån aktiebolagslagens bestämmelser om jäv](#)

På Finavias styrelsemöte hösten 2015 fattade styrelsen beslut om att väcka talan mot de styrelsemedlemmar som fanns i bolaget 2010–2011 och den dåtida verkställande direktören vid allmän underrätt. På mötet behandlades i samband med detta frågan om en styrelsemedlems jäv. Styrelsemedlemmen kan inte anses vara jävig på det sätt som fastställs i aktiebolagslagen.

I statsägda bolag kan en bedömning av styrelsemedlemmars jäv i en situation som gäller i detta fall, endast utgående från aktiebolagslagens bestämmelser, däremot leda till ett problematiskt resultat. Om situationen väcker misstankar om beslutsfattarens objektivitet, kan det vara ändamålsenligt att utvärdera jävsfrågan ur ett bredare perspektiv än utifrån aktiebolagslagen.

[Under den tid som Finavia varit ett affärsverk har bolaget inte haft rätt att ingå icke-skyddande derivatavtal](#)

Affärsverket Finavias verksamhetsområde har definierats synnerligen noggrant i lagen om Luftfartsverket, och lagens bestämmelser om verksamhetsområdet omfattar inte ingående av icke-skyddande derivatavtal för krediter. Därför är det uppenbart att Finavia på basis av bestämmelserna om verksamhetsområdet under den tid som bolaget varit ett affärsverk inte har haft rätt att ingå de icke-skyddande derivatavtal som har varit föremål för granskningen.